

Párbeszéd a titkárral

Hat község gondjai

Az út bal partján szép, a környezetbe simuló épület; a Magyar Szocialista Munkáspárt mórakalmi városi jogú nagyközségi bizottságának székháza. Másfél esztendeje afféle modern romnak látszott, mára ideális munkakörülményeket biztosít a ház. És munka akad itt bőven. A pártterkezeleten — február végén tartották — mondta az első titkár: „A bonyolultabbá vált társadalmi, gazdasági viszonyok, az 1984. januári közigazgatási átszervezés megkövetelték a pártmunka stílusának, módszereinek továbbfejlesztését. Az alapszervezeti munka színvonala fejlődött. A pártirányítás, a határozatok végrehajtásának szervezése és ellenőrzése következetesebbé vált. Javult a politikai irányító munka kollektivitása.”

Mórakalmos és környéke. Homokország. A maga sok-sok sajátos problémájával. Idesorolni szinte lehetetlen mindet. Am mindet meg kell oldani.

Fülöp László, az első titkár nincs még negyven esztendő. Fiatalos lendülettel fogott itt munkához; és ismerősként érkezett, hiszen megválasztása előtt az akkor még létező járási pártbizottság munkatársa volt.

— Honnan vezetett ide az útja?

— Messziről. Mezőberényben születtem. És a tanyavilágban laktam Csárdaszállás környékén. Hat kilométert gyalogoltunk onnan naponta az iskoláig.

— Az általános iskola után?

— Mezőtúr. Mezőgazdasági gépészeti szakon érettségiztem. A szakmában helyezkedtem el. A mezőberényi gépjárműjavítóban. Később tanítottam is a békési szakmunkásképzőben. Szakoktató voltam.

— Szeged?

— Tizenhat éve kerültem ide. A Mezőgéphez, Dorozsmára.

— És akkor elcsodálkozott valamin az ottani párttitkár...

Fülöp László elmosolyodik.

— Azt hiszem, igen. Bemennem hozzá, és azt mondtam, hogy adjon nekem valamiféle pártfeladatot, mert én úgy szoktam meg a korábbi munkahelyeimen, hogy mindig csinállok valamit.

— És adott?

— Persze, a KISZ-szervezet patronálása lett a dologom, a következő pedig az, hogy a srácok a következő esztendőben titkárrá választottak, nemskóra tagja lettem a járási KISZ-bizottságnak is.

— Aztán?

— Egyszer csak szólnak, hogy nincs-e kedvem KISZ-iskolába menni Pestre. Fiatal házaspár voltam, megvolt már a gyerek is,

a nagyobbik, albérlésben laktunk. Nem volt. Az öthónapos pártiskolát választottam. Nem kellett utazni. Az iskola elvégzése után pedig következett a mélyvíz. Rúza, párttitkári poszt. 1972-t írtunk.

— Abban az időben nem volt könnyű dolga Rúzsán egy pártmunkásnak...

— Nem bizony. Ott aztán mindenkit személyesen kellett agítani. És tudja, volt ott egy csapatnyi ember — magam a darázsfelek tagjainak hívtam őket —, akik mindenre nemet mondtak.

— Mindvégig?

— Nem. Amikor megértették, hogy miről is van szó, az ügy mellé álltak. És szinte mindegyikük barátom lett. Sokat tanultam ott.

— Ha már Rúzsánál tartunk, a végrehajtó bizottság mostanában foglalkozott az ottani tanyavilágban élők gondjaival.

Fülöp föláll. Elővesz egy dossziét.

— Ez az. Rúzsán az összlakosság kétharmada, a nyugdíjasok és a járadékosok több mint negyötöde él külterületen. A tanyák villamosítása új korszakot nyitott. A háztartások nyolcvan százalékában megtalálhatók az elektromos háztartási gépek és a televíziókészülékek. A mosógépek váltották fel; az ástott kutak helyett Norton-kutak készültek, amelyek sokkal egészségesebb ivóvízzel látják el a lakosságot.

— Mivel foglalkoznak az emberek?

— Termelőszövetkezeti tag a munkaképes tanyai lakosság kilencvenöt százaléka. Növényter-

mesztéssel, állattenyésztéssel foglalkoznak. A háztáji és kisegítő gazdaságokban elterjedőben van a fóliás kertészet. A termelőszövetkezet gépesítettsége igen magas színvonalú, ez kihatással van a dolgozók munkakörülményeire. A kézi munkaerőt felváltotta a gépi. A munkával eltöltött idő nem csökkent annak ellenére sem, hogy bevezették a termelőszövetkezetben az ötnapos munkahetet, mert a háztáji kisegítő gazdaságok mindennapos foglalatosságot igényelnek. Naponta 10—14, sőt 16 órát is dolgoznak az emberek. Tanyai nők és fiatalok állandó foglalkoztatása érdekében kertészetet és különböző melléküzemágakat honosított meg a térség és próbálkozik ipari üzemek létesítésével. Ezekben az üzemágakban korszerű munkakörülmények között dolgoznak.

— Szociális ellátás?

— A gyógyítás és a megelőzés feladatait két körzeti orvos, egy gyermek- és egy fogszakorvos látja el. Dolgozik ezen a területen két főfoglalkozású és négy tiszteletdíjas szociális gondozó. Hat ember társadalmi munkában segít nekik. 1985 áprilisában nyílt meg az öregek napközi otthona. Mondhatnám tovább is az adatokat, de talán már ennyiből is látszik, hogy az elmúlt évekhez képest javult a község külterületén élők helyzete.

Fülöp László 1975-ben került a járási pártbizottságra. Először párt- és tömegszervezeti kérdésekkel, később gazdasági ügyekkel foglalkozott.

— Mindig emberek között voltam. Meggyőződésem, hogy pontos információkhoz csak így lehet hozzájutni. És erre törekszem itt is. Örvedetes, hogy a testületnek mind a hat községben tekintélye van. Talán azért, mert szolgálunk, s talán, mert nem csináljuk rosszul.

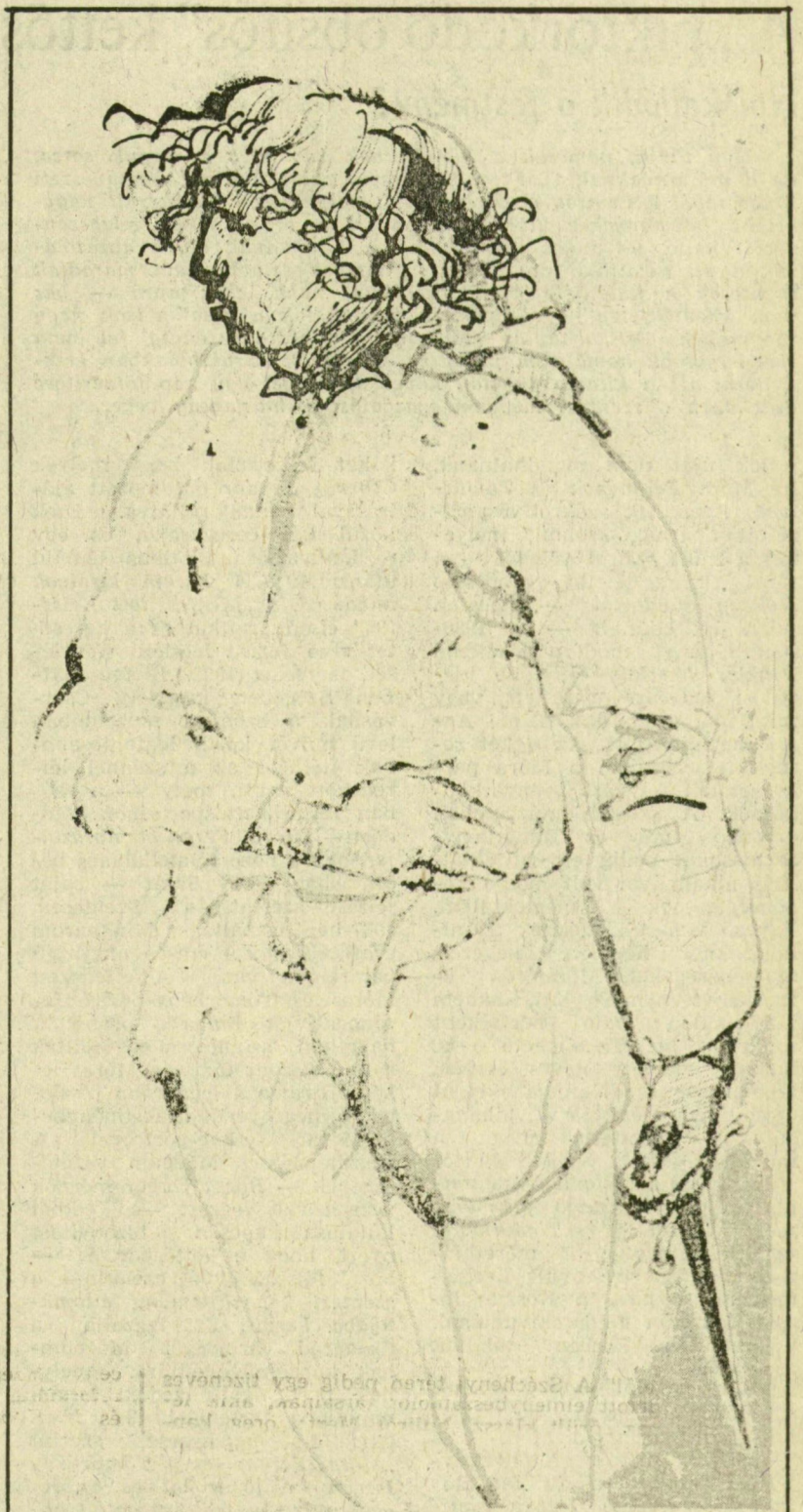
— Ön vendégként részt vett a XIII. kongresszuson...

— A kongresszus óriási erőt sugárzott. Arról győzött meg, hogy ez a nép a párt vezetésével képes arra, hogy legszebb céljait valósítsa meg.

— Itt is sok a tennivaló!

— Hogy csak a valóban legfontosabbakról szóljak; meg kell teremteni az öntözés lehetőségét, növelni a népességmegtartó erőt, kiépíteni mindenütt a gázhálózatot. Mondjam tovább? Estig tudnám sorolni a feladatokat...

PETRI FERENC

PÁSZTOR CSABA RAJZA

Polner Zoltán

Mese a királykisasszony óhajáról

Szegényember! Világosze szegényember!
Tűzvillámú palotában, aranyában, bársonyában
szomorodik a királylány. Királyfiak feje bánja.
Nincsen gyógyír bánatára.

Szegényember! Hol vannak a fiaid?

Túl a ganés palincshidon,

sötét varjúfej az úton.

Messze még a héthatár:

a legkisebb arra jár.

Ócsénk, hékás! Pogácsából, hamuban sült
pogácsából van-e még a tarisznyádban? Lásd,
a miénk elfogyott már, kedves anyánk szűken mérte.
Hitvány dugót adunk érte,
adunk érte rozsdálló vaskarikát.

Ment a fiú szerencsésen,

mosdott égő sarkányverben:

látott tornyos palotát,

ajtónálló katonát.

Adjon isten kiskirálylány! Tisztességgel így
köszön be. De jó meleg a szobája! Hát a húsom
milyen meleg: érezned csak, élvezned csak! Mosolyogva
mondja a lány. Melle holdja
keményedik és az arca mézfehér.

Ha úgy igaz, amint mondod, imhol itt egy rossz
varjúfej, megsülne-e vajon benne? Megsülne hát,
de kiesik. Itt egy dugó majd bedugjuk. Jaj, de akkor
széthasad ám. Nem hasad az
olyan könnyen, ráhúzzuk a karikát.

Édes szívem, szép szerelmem!

Te gyógyítottál meg engem.

Ásó, kapa, nagy harang:

mindörökre itt maradj!

Hol volt, hol nem, volt egy király. Annak meg egy
lánya. Szegényember fia tudott gyógyírt bánatára.
Holnap lesz az esküvőjük, én is mennék enni, inni,
hajnalig járni a táncot,
hogyha tudnám oda melyik út vezet.

KÖHÁTI ZSOLT

A művészet semmi mással nem helyettesíthető

Bizonyosra vehető, hogy művészeink is érdeklődéssel várták az MSZMP XIII. kongresszusát. Tudták: az elkövetkező években az ő alkotó tevékenységük körülményeire is jelentős hatással lesznek a tanácskozáson elhangzottak, s mindaz, amit ott határozatba foglaltak.

A várakozás, persze, önmagában még nem minősít.

Művészkörökben is lehetett tudálokni olyan vélekedésekkel, amelyeknek szélsőségeit Aczél György szemléletesen összegezte kongresszusi felszólalásában: „néhány parttalan liberáliszmust, mások túlságosan merev magatartást vetnek a szemünkre, s ennek megfelelően vagdalkozó, rendcsinálást, vagy korlátlan engedékenység sugalmaznak”. A dolgok felületes ismeretében — s az imént jelzett szélsőséges nézetek nyomán — két veszélytől tartottak egyesek: a pártkongresszus „agyonhallgatja” a kultúra, a művészet kérdéseit, levén ezek olykor szerfölött kényesek, vagy ellenkezőleg: az adott terület ügyei túlzottan a figyelem középpontjába helyeződnek, s másutt képződő gondok-problémák — például: gazdasági természetűek — felelőseit is itt kutatják a kongresszusi viták résztvevői.

Csak hogy, az efféle hiedelmeknek — szerencsére — semmi alapjuk nem volt. A XIII. pártkongresszus a szükséges és megfelelő mértékben tárgyalta a kultúra, a művészet helyzetét, a javítandó mozzanatokat, leszögezve ismét: a művészet semmi mással nem pótolható szerepet játszik a szocialista társadalom építésében. Emlékezzünk: éppen a kongresszusra való készülődés jegyében kapott nyilvánosságot tavaly ősszel az a pártokulmány — az MSZMP Központi Bizottsága mellett működő Művelődéspolitikai Munkaközösség állásfoglalása —, amely meggyőző érzékenységgel vizsgálta jelenünk művészeti, művészetpolitikai folyamatait, s vont le belőlük hasznos — kritikus és önkritikus — következtetéseket. Másrészt, régóta „nem divat” a párt gyakorlatában bármiféle csúsztatás: az MSZMP azt vallja, hogy a bajokat, gondokat, abban a közegben kell vizsgálni, ahol létrejönnek, s megoldásukat is ugyanott kell szorgalmazni.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa ebben a szellemben foglalkozott a kultúra, a művészet helyzetével, feladataival. Tagad-

hatatlan, hogy a kemény bírálat sem hiányzott a tanácskozás felszólalásaiból, dokumentumaiból. „Nem kielégítő az értékek szerinti tudatos válogatás, előfordulnak elvi-politikai engedmények, szerkesztői tévedések — olvashatjuk a Központi Bizottságnak a kongresszus elé terjesztett beszámolójában. Egyes művészkörök torz módon értelmezik a művészettelmiség társadalompolitikai illetékességét. Olykor indokolatlanul kapnak széles nyilvánosságot kiforrotlan kísérletezések, érdektelen, illetve a közizlést sértő művek.”

Ki-ki sorolhatná a példákat e súlyos megállapítások igazát bizonyítva. Am, a kongresszus vitái, okmányai az eredményeket is számontartják, s figyelmeztetnek arra is, hogy a művészi teljesítmény megítélésének elvi-szakmai alapjai nemegyszer bizonytalanok, hiányzik a kellő rugalmasság, nyitottság az új, akár szokatlan minőségek el- és befogadásához. És nem felel meg a növekvő igényeknek a művészeti élet intézményrendszer sem — anyagi és szellemi-személyi erőforrások tekintetében egyaránt.

Mégsem mondhatunk le arról, hogy a szocialista tömegkultúra eszményét valósítsuk meg művészet és társadalom kapcsolatrendszerében. Egyik-másik színházunk — fővárosban és vidéken egyaránt — igazolni képes immár, hogy értékes művek színvonalas előadásával is lehet tartósan népes közönséget vonzani, sőt: csakis így lehet, de legalábbis illendő — a giccs, a pénzt emésztő, mégis olcsó hatású bővli helyett.

A távlatok mégis kedvezőek. Világos ma már minden értelmes ember számára, hogy önmagában a gazdaság, a termelés nem hozhat létre fejlettebb szocialista társadalmat: ehhez szüksége van a kultúráltságra, a művészet által finomított izlés, önismeret és öntudat segítségére — s a kultúra sem létezhetik szilárd anyagi alapok nélkül. Az MSZMP XIII. kongresszusának határozata a művészetpolitika fő céljának — a párt jól bevált, s ezáltal is változatlanul érvényes szövetségi politikájának megfelelően — azt tekinti, „hogy kedvező feltételeket teremtsen a művészetek alapvető társadalmi feladatainak teljesítéséhez.” Nem a közvetlen irányítás, a beleszólás, beavatkozás módszeré az elsőség a jövőben sem.